

SECRETARIAT DE LES INSTITUCIONS ESCOLARS
DE L'ESCOLA PIA DE CATALUNYA

Número 14 - segona època - Novembre 1998

PAPIERS

del secretariat

Parlem de valors? Sí, parlem-ne!

***El valor no ve de fora,
cal mirar endintre.***

Deu ser motiu d'un aprofundit estudi filosòfic, sociològic o religiós arribar a definir què pren valor per a cada un dels éssers, de les cultures i civilitzacions i en funció de què, però l'instint fa veure que un fet, un objecte, una companyia o una relació pren valor (= és absolutament important) per un gruix d'aspectes indestruïbles. Això és fàcil d'entendre: situats a un nivell material o crematístic, una casa pot tenir valor pel preu que se li assigna, pel lloc o per la bona vista però, en la casa, hi ha un valor secret, no mesurable i incalculable perquè n'és el marc de les pròpies vivències i del propi projecte. Aquest gruix

de vida fa que la casa sigui única i diferent i incomparable a qualsevol d'altra. Arribats aquí, descobrim els valors estretament lligats al sentiment que van sorgint per la delicada elaboració d'una opció i d'un fer coherent. És arriscat d'entendre el valor com el fil que broda i que teixeix la vida? En realitat -i aquí hi ha la riquesa de la

diversitat- cadascú fa una minuciosa i selectiva tria dels valors fruit de les pròpies arrels i, tot plegat és un enteranyinat ben complex que fa indestruïble el conjunt d'experiències emocionals, professionals, relacionals més i menys positives i més i menys negatives.

Viure a plena coherència amb un estil triat fa que la jerarquia de valors sigui absolutament patent i que, a voltes, faci anar contracorrent. Podem dir que el valor no ve de fora sinó que ve de dintre i que és més vinculant segons la pròpia decisió i segons la pròpia elaboració. Tothom en té, de valors. Descobrir-los en un mateix i en l'altre és un laboriós treball de coneixença, d'apropament, de paciència, de simplicitat, de confiança i de respecte. Comencem pel principi: respectem els processos d'elaboració de la teranyina -sobretot a l'escola- i sapiguem que sempre es fa camí i, que es fa, per dreceres diferents.

parlem de:

2 Entrevista.

Josep-Maria Terricabras

3 Els valors: quan i com?

Pere Vilaseca

4 Un treball d'investigació.

Andreu Medina

5 Com treballar els valors a l'escola?

Mercè Colomé - Xavier
Baladas - Eduard Pini -
Conxita Gómez/Carme
Liñan

9 A flor de pell.

Manel Bagunyà

Els valors s'aprenen per contagi

Entrevista amb Josep Maria Terricabras.

Josep-Maria Terricabras Nogueras, nascut a Calella de la Costa (Alt Maresme, 1946) és Doctor en Filosofia i Ciències de l'Educació per la Universitat de Barcelona i per la de Münster (Alemanya). Ha fet diferents estades d'investigació a Alemanya, Cambridge i Califòrnia i també ha exercit com a docent. Actualment és membre de l'IEC (Institut d'Estudis Catalans), catedràtic de la universitat de Girona i director de la "Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani" a la mateixa universitat. Té diverses publicacions i traduccions entorn de temes d'ètica, filosofia i pensament.

didada de l'experiència personal. La solidaritat, per exemple, o l'honradesa, o l'esperit crític i autocrític, o el diàleg, o la paciència o el sentit de l'humor només seran valors quan acabin valent alguna cosa en la nostra vida. Si no en fem mai experiència, només seran temes de discussió teòrica. I llavors trobo que els valors només tenen un interès relatiu. És com voler saber què és l'amor sense estimar ningú o que ningú no t'estimi.

Estan en crisi els valors?

És clar, i és bo que sigui així. En una societat plural, els valors sempre estan en crisi, sempre estan confrontats amb d'altres valors, sempre estan en procés d'auto-crítica. A les societats monolítiques i dogmàtiques no hi ha mai corrent d'aire, però és que tampoc no hi ha aire per respirar.

S'eduquen els valors o es transmeten?

L'educació sempre és una forma de transmissió perquè es vol que alguna cosa passi d'un grup a un altre, o d'una generació a una altra. Ara bé, la manera de passar-ho, la manera de transmetre-ho, això sí que és molt diferent. I és clar que l'educació dels valors s'assembla més a l'educació per a la salut que no pas a l'ensenyament de les taules de multiplicar. Els valors s'aprenen per contagi, per osmosi, per intercanvi, per experiència. Podríem dir que els valors s'aprenen sense que ningú te'ls ensenyi directament; però no es poden aprendre si ningú no els presenta i no els converteix en visibles, concrets i *reals*.

No és, doncs, important la reflexió sobre els valors?

Sí que ho és. Però és poc eficaç si no va acompanyada -jo diria, envoltada, prece-

Quin és el lloc o l'àmbit més adient per educar els valors?

Si, com he dit abans, els valors s'aprenen per osmosi, per intercanvi, qualsevol lloc i situació poden afavorir o entorpir l'intercanvi. Tanmateix, és cert que, per als joves, la família, l'escola i els grups de lleure són els espais privilegiats d'intercanvi i d'autoeducació. Els qui tenim alguna responsabilitat educativa en qualsevol d'aquests àmbits hauríem de fer tots els possibles perquè aquests fossin espais d'experiència de valors atractius i enriquidors.

Per acabar: es pot donar alguna definició de "valor"?

Potser sí que en podria donar alguna, però em temo que no ens serviria de res. En aquest terreny, no és important de tenir definicions teòriques, sinó de participar en experiències valuoses per a la nostra vida. Trobo que abusem de les definicions. Sovint pensem que si no sabem definir una cosa, ja no sabem què és aquella cosa. Però això no és cert en aquest cas. Només la vida ens diu què val la pena de viure i com. Les definicions, en canvi, ens diuen el que en diuen els llibres. I els llibres, de tot això, en saben menys que nosaltres.

Els valors: quan i com?

Fem presents els valors a l'escola.

Una seriosa reflexió entorn dels valors ens condueix a canviar petites coses del dia a dia per fer una veritable transformació social i personal des d'un lloc bo: l'escola.

Avui, segurament més que mai, parlem de valors. A vegades, penso que hem convertit "l'educació en valors" en una mena de "publischer's burd". Mai no s'havien publicat tants materials didàctics i pedagògics sobre els valors, l'ètica i la moral. Els valors avui són presents a l'escola, però... tinc la sensació que en el paper ho són més que en la pràctica. Ens queda molt camí per fer, i és en el camp de l'ètica on ens hi juguem bona part del futur.

L'ESCOLA S'HA DE DEFINIR EN QUANT ALS VALORS QUE VOL EDUCAR, ALTRAMENT INSTRUIRÀ, PERÒ NO EDUCARÀ.

L'educació té sentit en última instància en la mesura que tots plegats siguem capaços d'ajudar a fer créixer persones madures. Persones que puguin escollir, resoldre els problemes que la vida ens va presentant, persones amb capacitat de donar un *significat* a la seva vida, obertes al canvi i a convida en comunitat amb els altres, crítiques amb l'entorn i amb les estructures... Persones madures però, no com una fita, un final de cursa, sinó persones madures en cada moment –a cada edat es pot ser madur, encara que de manera diferent als 3 anys o als 18–. I només podem arribar a ser madurs si acceptem que a la vida, sovint cal escollir, i escollir ser lliures no és gens senzill. I és que per triar lliurement ens cal tenir referents: uns valors clars, potser pocs, però clars. Cito l'Octavi Fullat: *Però, per què valen els valors, els paradigmes, segons els quals les nostres accions esdevenen bones o dolentes? L'animal tot court no fabrica actes bons, tampoc dolents; per què? Perquè actua inexorablement despullat de valors; és a*

dir, de referències que no disposen d'altra realitat que la de valer. («Educació Moral i Valors». Varis autors). Ens calen referents, ens cal saber allò que és valuós. I avui, cal assumir-ho més que criticar-ho, no hi ha uns referents compartits per tothom. Tot és criticable i tot és relatiu. Però l'escola, pel sol fet de ser-ho, s'ha de definir en quant als valors que vol educar, altrament instruirà, però no educarà.

L..., COM ES TRANSMETEN ELS VALORS?

COM S'EDUQUEN?

Primer, amb l'exemple. Si els equips de professors i/o directius són poc crítics, poc coherents entre el que diuen i el que fan, si els equips de professors no es replanteixen de tant en tant el sentit del que fan amb ganes de fer-ho millor... poc podem esperar.

També, en la forma de treballar i en la capacitat de "perdre el temps" parlant amb els alumnes dins i fora de l'aula, a partir de totes i cadascuna de les matèries del currículum, del sentit que té el que treballlem a classe, de qüestions d'actualitat relacionades amb allò que estem estudiant i que surten sovint al diari... quants, a la classe d'economia, heu parlat d'Amayarta Sen en aquests últims mesos? o de Robert Laughlin, Horts Stoermer i Daniel Tsui des de les classes de física? i des de l'anglès, hem parlat de l'acord de pau a l'Ulster? També -ho dic pels més "esclaus" dels programes- perquè és extraordinàriament rendible i motivador quan eduquem els alumnes a pensar, quan se senten escoltats, quan poden dir-hi la seva... Proveu-ho. Aprendran més i millor, segur!

Els valors, per últim, s'han de treballar i practicar des de l'animació tutorial i la convivència. Que falta temps? Busquem-ne! En definitiva, l'escola decideix com vol ser, també el desplegament curricular i les hores complementàries..

Si voleu més informació aneu a la web de l'Escola Pia:
<http://www.epcat.net>

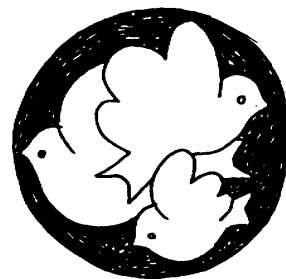
Pere Vilaseca - Equip de Gestió

pregària

Un espai obert a la reflexió

Dediquem-hi cinc minuts.

Tu –company, companya– t'atreveixes a omplir aquest buit?

experiència

Un treball d'investigació

Pautes per a treballar els valors a l'escola.

Quan parlem de valors, de què parlem? Quins valors caracteritzen la nostra Escola Pia de Sarrià? Com treballem els valors a l'aula? Com viu el nostre alumnat aquestes accions educatives? Quina valoració i eficàcia tenen aquestes accions?

És a partir d'això que plantejem un treball d'investigació sobre el valors de la nostra societat. La metodologia a seguir és la d'un treball de recerca: plantejament d'un problema, formulació d'hipòtesis, aplicació del sistema (enquestes, entrevistes, observacions...), recollida, anàlisi i interpretació de dades, comparació dels resultats amb la hipòtesi i la verificació. Ho exemplifiquem amb l'opinió dels alumnes sobre el seu treball.

Al llarg del procés, en el moment de decidir tant l'àmbit de treball com el tema a tractar, ens hem adonat que la veritable

importància del treball no era el contingut, ni la investigació, ni el congrés on l'havíem de presentar ni, evidentment, la nota. El realment important ha estat el debat intern en què ens hem vist submergits, el contrast d'opinions, d'arguments, incloent-hi també principis bàsics. Això ha fet que el nostre treball vagi molt més enllà del full i de la tinta; aquest treball té una gran vida interior, aquest treball és el reflex de sis persones, de sis opinions, de sis punts de vista diferents des dels quals es pot observar la realitat. Aquesta és, sens dubte, la veritable riquesa del treball: les persones.

Vegeu com la valoració de l'alumnat ha estat summament satisfactòria i pensem repetir-la.

Andreu Medina

Escola Pia Sarrià-Calassanç

Els valors, hi són a l'escola

els valors

Un ventall de possibilitats i de propostes.

EL BON DIA A EDUCACIÓ INFANTIL

Mercè Colomé - Escola Pia Terrassa

L'educació dels valors és un objectiu prioritari per a tots nosaltres i és una fita que vetllem constantment des que els nens i les nenes entren a l'escola. Creiem que el treball dels valors no ha de ser un fet aïllat ni ha de tenir un espai concret dins de l'horari escolar sinó que, a la nostra escola, és una actitud volgutament present en qualsevol de les accions, intervencions i/o converses que durant el dia anem fent, per tant ha d'ocupar un espai general i tot el temps que els infants són a l'escola. Qualsevol activitat, sigui del caire que sigui, ha de tenir-hi ímplicit un treball de valors.

A la nostra escola, el primer moment del matí l'anomenem així: *bon dia*.

Entenem el *bon dia* com un espai i un moment que potencia aquest treball de valors: des de la il·lusió del retrobar-se, del comentar què han fet i què no, de la son que tenen o de com han dormit fins al fet de compartir un comentari i de planificar el nou dia. Per tant, el moment del *bon dia* és un espai d'educació de valors i és el punt de partida de la jornada. És l'inici d'un treball que durarà tot el dia: des que els nens i les nenes arriben fins que marxen a casa.

És el moment d'un primer contacte directe, tranquil i real amb tots els nens i nenes on el gest, la mirada, una rialla i un cop d'ull afectuós i alegre es converteixen en una eina de comunicació. És el moment d'escoltar els infants i de valorar-los les seves aportacions: una pedra, una fulla, una joguina, una preocupació, una festa. És un moment de situació i de centrament que facilita la concentració

Els nens, asseguts en rotllana, es poden veure, escoltar i respondre amb atenció i cura les aportacions que, espontàniament, uns i altres van fent. És el moment de veure qui falta i d'interessar-se en el que li passa, de felicitar els sants i aniversaris, de comentar algun fet que potser han sentit

que passava a prop o lluny de casa, del país i, també, d'explicar el que anirem fent a l'escola durant tot el dia.

Els nens comencen tranquils, situats en la feina i contents de ser ben rebuts.

A banda d'això, hi ha, també, un clar treball de valors en activitats més pastorals

com poden ser la pregària dels divendres adaptada als nens i nenes d'educació infantil i la reflexió que es fa entorn del Nadal, de la Pasqua i amb motiu de diferents campanyes de solidaritat (recollida de joguines, de menjar...).

El *bon dia* és una estona que considerem molt important per als nens i nenes que enceten el dia trobant el seu lloc, sentint-se acollits i descobrint-se imprescindibles perquè funcioni aquest nou món que tot just estan començant a descobrir.

ELS VALORS DE L'ESPORT

Xavier Baladas Ortiz - E.P. Sant Antoni

El Baró de Coubertein va impulsar l'organització dels JJOO de l'era moderna sota el lema: *L'important és participar*. Aquesta idea s'ha anat desintegrant fins arribar a concebre l'esport com un mitjà de satisfacció personal a través de la victòria sobre l'oponent sigui quin sigui el mitjà que s'utilitzi per vèncer-lo.

els valors

En l'actualitat hi ha molts factors que afavoreixen aquesta mentalitat. Els diferents interessos polítics, econòmics i socials han modificat, de manera lamentable, el lema del Baró de Coubertein fins a transformar-lo en la següent sentència: *l'important és guanyar, sense tenir en compte la manera d'aconseguir-ho*.

Avui en dia, tothom gosa discutir el paper que té l'esport en la societat que ens envolta. Hi ha qui el considera alienable perquè fa que s'oblidi els problemes socials més greus. D'altres el consideren una manifestació cultural que fa possible que un poble expressi els seus sentiments, potser d'identitat, aprofitant l'enfrontament es-

portiu amb l'equip d'un poble veí. Altrament, l'esport afavoreix una bona salut encara que, dut a l'extrem, també mena a obsessions estètiques per obtenir "cossos danone" (perdoneu la publicitat implícita).

Davant d'aquesta situació, realment difícil, els educadors d'activitats físiques i esportives, de fa temps, intentem una reflexió amb els joves esportistes per fer-los veure que hi ha d'altres maneres de fer esport i que la pràctica esportiva és una activitat altament saludable, necessària i gratificant, amb un vessant educatiu molt important que no es pot deixar escapar de cap de les maneres, ja que l'esport ajuda en el procés de formació de cada noi/a influint en tots els aspectes de la seva personalitat: afavoreix el desenvolupament físic, el bon domini corporal, la higiene, el benestar corporal, és font de bona salut i satisfà la motivació innata de moviment que tota persona té. Col·labora en el bon

desenvolupament cognitiu i socialitzador de l'individu, aprenent i respectant les normes i estratègies de joc.

Des del punt de vista afectiu, l'esport permet augmentar el nivell d'autoestima ja que dóna la possibilitat de controlar les pròpies emocions i poder assolir un bon concepte d'un mateix, perquè permet que un mateix vegi com va superant les dificultats i com va aprenent noves destreses i habilitats que pot anar aplicant en l'esport que practica.

Però des del punt de vista educatiu -entès en el sentit més ampli- la pràctica esportiva implica l'aprenentatge d'uns valors que s'han de potenciar i que tots els qui estem relacionats en aquesta àrea hauríem de tenir molt clars. En el món de l'esport aquest conjunt de valors, actituds i normes es resumeixen en el concepte de *fair play*. Mot de difícil traducció però que inclou una noció lligada al valor de la justícia. Té a veure amb el respecte a les regles pactades en un esport, però també mena a un comportament generós que no és obligatori i que no està escrit. Per tant, noblesa, valentia, constància, esperit de lluita i sacrifici, cooperació, col·laboració, companyerisme, esportivitat són valors que, des de la pràctica esportiva, es potencien i coincideixen en el model d'home que, com escola, es vol impulsar. Les institucions escolars haurien de vetllar perquè es potenciessin aquests valors des de la pràctica esportiva i des de qualsevol altra activitat escolar.

Des d'aquí faig una crida als responsables de les escoles i de les activitats esportives perquè reflecteixin en les seves programacions el *fair play*. És així com podrem participar de manera real en la formació integral de l'alumne.

LA TARDA VERTICAL

Eduard Pini - Escola Pia de Sabadell

La reforma educativa, entre d'altres objectius, cerca formes d'acostar el treball que es fa a l'escola amb realitats laborals, associatives... concretes. Donat el cas que, a voltes, es fa difícil des d'una àrea desen-

volupar aquesta visió més àmplia de la matèria, es proposen crèdits interdisciplinars, treballs de síntesi o de recerca, que permetin treballar aquest àmbit.

Al col·legi de Sabadell, ja fa 5 anys que realitzem, una vegada al curs, el que anomenem la *tarda vertical*. Es tracta d'una activitat que, segons la valoració que posteriorment es fa a les tutories, és molt ben acollida pels alumnes. Però encara va més enllà, ja que són molts els pares que ens han explicat com els seus fills/es han comentat amb il·lusió aquesta activitat i, algun any, fins i tot la premsa local se n'ha fet ressò.

En què consisteix? És una tarda en què s'aturen totes les activitats per tal de treballar un tema (normalment relacionat amb la campanya tutorial, per a nosaltres enguany els 50 anys dels Drets Humans), des de diversos aspectes: voluntariat, món laboral, opció vocacional, transversalitat, col·laboració entre cursos...

Com ho fem?

Per una banda, els alumnes de batxillerat preparen tallers diversos relacionats amb la campanya que s'està treballant i que realitzen amb els nois i noies de 1r a 4t de primària.

Els de 5è de primària conviden 2 o 3 professionals a cada aula que els expliquen aspectes no tan tècnics, sinó més vocacionals, de servei o d'aportació a la societat. Els de sisè fan el mateix però convidant membres d'associacions i d'institucions de la ciutat.

Els alumnes d'ESO divideixen la tarda en dues activitats: una de més testimonial (per exemple: presentació d'una ONG pels de primer cicle, i d'un exdrogaddicte o d'una persona impossibilitada, per a segon cicle, destacant la importància que hi hagi associacions i professions que destinin els seus esforços a la seva atenció), i una altra que consisteix en escollir un debat amb un representant d'una ONG o d'una institució de serveis de la ciutat que els alumnes, en grups de 15 o 20, escullen prèviament.

Posteriorment, des de diferents àrees i a les tutories cadascú exposa el taller en el qual ha participat, realitzant un debat entorn dels diversos temes que van sorgint, orientant-los tenint en compte els objectius que, des de la campanya tutorial, s'han plantejat.

EL TREBALL DELS VALORS DES DE LA INTERDISCIPLINARIETAT

Conxita Gómez - E.P. de Tàrrrega
Carme Liñan - E.P. Sarrià-Calassanç

els valors

El curs passat, un grup de tres persones, en el marc dels grups de treball intercolar, ens vam trobar per elaborar material curricular relacionat amb el tema «Educaió social i valors», adreçat a l'ESO.

Començàvem la nostra tasca amb uns materials sobre l'Acció Social seguint les orientacions d'Antoni Aparisi, i una gran dosi d'optimisme i confiança, ja que el tema no ens era gens fàcil de desenvolupar. Un munt de preguntes se succeïen unes a les altres: els valors són educables? què significa educar en valors? quins valors cal potenciar per ajudar el creixement personal de l'alumne? com es poden ensenyar i transmetre els valors? es poden avaluar? com podem saber si els alumnes els han incorporat a la seva identitat personal? com els podem relacionar amb l'educació social i el voluntariat? quins són els valors que s'han de treballar a l'ESO? amb quins criteris els triarem i els seqüenciarèiem? ... Després de consultar els materials, de reflexionar i d'intercanviar idees, vam decidir fer una proposta de programació partint dels resultats obtinguts del buidatge

d'unes enquestes adreçades als docents de l'EP de Sarrià i de l'EP de Tàrrrega per detectar les necessitats dels alumnes de l'ESO: necessitat de ser escoltats, de seguretat, de comunicar-se, de participar, de llibertat, de saber on van, de no estar dirigits, de comprensió, d'optimisme i d'equilibri emocional. Aquestes necessitats ens portaren a uns valors que es van convertir en continguts d'aprenentatge per a l'ESO.

els valors

Ja teníem *què ensenyar*, ens faltava, ara, buscar *què havien d'aprendre* els alumnes de cada curs, és a dir, els objectius terminals. Després de seqüenciar-los i distribuir-los en els quatre cursos de l'etapa, ens trobem amb una dificultat: *com fer-ho*. El cert és que tots els continguts són de valors i tots els objectius terminals són transversals i aplicables a totes les àrees. Discutim dues possibilitats:

1ª. Treballar aquests continguts integrats en les activitats de les diferents àrees i que cada professor es dediqui, sistemàticament, a avaluar les diferents activitats que es fan a la classe, posant especial èmfasi en els valors que s'hi inclouen. Això implica una gran coherència entre el que es planteja en l'activitat i la manera d'actuar del conjunt del professorat dins i fora de l'aula, donat que els adolescents són molt sensibles a l'autenticitat dels adults i no perdonen fàcilment una incoherència entre paraules i actes.

2ª Elaborar quatre crèdits interdisciplinars d'Educació Social i prendre com a eixos organitzadors quatre projectes, projectes que s'han triat tenint en compte les característiques evolutives de l'alumnat i la necessitat que té de "sortir de l'aula" i compartir amb d'altres nois i noies les seves produccions i experiències.

Considerem que la millor manera de treballar els valors és "infusionats" en el currículum. Som conscients de les dificultats que això comporta, ja que seria necessari treballar en seminaris per tal de consensuar els valors que cal ensenyar i la manera de fer-ho. Per tant, optem per elaborar els crèdits segons quatre projectes:

- *Elaboració de joguines amb productes reciclats* i compartir-les amb alumnes d'altres escoles, intentant un intercanvi

que permeti la comunicació i la relació.

- *Elaboració de contenidors de deixalles* i repartir-los per les classes i per les cases.

- *Elaboració d'un conte i construcció dels titelles necessaris per poder representar-lo* davant de nens malalts de qualsevol hospital.

- *Muntatge d'una aula d'autoocupació i d'informació laboral i acadèmica* de cara a la resta de companys de l'escola o d'altres institucions.

Cal assenyalar que el fet de projectar cap enfora la feina que duem a terme a l'aula carrega de sentit i de valors "treballables" l'activitat que es proposa. És en funció de *què* o de *a qui* fem les propostes i no tant de *com* les fem, que dotem de valors allò que fem.

Ens plantejem si els valors poden ser avaluats. És difícil de trobar criteris d'avaluació a curt termini. Creiem que el més adient és observar els efectes reflexos en les diferents accions i produccions de l'alumnat. Potser, el més important de tota aquesta tasca ha estat el que ha significat per a nosaltres:

- consciència que transmetem valors en tot moment.

- elaboració d'un esquema mental concret del que signifiquen els valors que volem transmetre en funció de les necessitats reals dels nois i noies i del seu grau de maduresa.

- convicció que si tot el claustre no està motivat, l'educació social pot perdre efectivitat i caure en mans dels "especialistes".

- plaer de poder treballar en equip.

Aquesta proposta s'ha editat com a material curricular. Confiam que sigui punt de partida per elaborar d'altres propostes relacionades amb l'educació social i valors.

per saber-ne més

- Terricabras, JM. *Fer filosofia avui*. Edicions 62. Barcelona 1988.
- Terricabras, JM. *Atreix-te a pensar*. La Campana. Barcelona 1998.
- Varis. *Educació moral i valors*. Ed. Cruilla. Barcelona 1991.
- Varis. *Los valores en la LOGSE*. ICE-Deusto. Bilbao 1993.
- *Secretariat Institucions Escolars*. *Proposta de valors*. Barcelona 1989.

El proper número anirà dedicat a «Entrevistes amb els pares».

Cal adobar bé la terra.

Ésser conscients dels valors que tenim en nosaltres i ser-ne també del compromís que tenim per a transmetre'ls i, també, ser prou humils a l'hora de reconèixer-los en els altres ens fa participar d'aquesta gran coherència que tots desitgem.

Aquest estiu he tingut la sort d'anar a unes conferències del professor Gustavo Gutiérrez. Ens comentava aquell passatge de l'evangeli (Mc12,41-44, Lc21,1-4) en què Jesús va situar els apòstols davant de la porta del temple on la gent que entrava i sortia deixava les seves almoines. Així van descobrir que una viuda pobre només deixava dues monedes, que comparat amb el que deixaven els altres era pura misèria. Jesús va ajudar els apòstols a descobrir el gran valor de la generositat que tenia aquella dona. Diguem-ne que va *provocar la qüestió*.

Tots tenim el nostre ordre de valors que intentem de viure i de fomentar al màxim, però a l'hora de transmetre'ls cal *crear-ne l'ambient* perquè arribin a tots els nivells possibles. No val ni la teoria ni les grans observacions. Cal *topar-hi* si pot ser, cada dia. Cal plantar els nostres infants i joves -i potser els mateixos educadors- en la necessitat de ser solidaris, generosos, contents de viure, sensibles als altres... Com? Potser abordant els conflictes de l'aula. Donant el paper que correspon als delegats de curs, -que no són els escolans dels tutors-, sinó un canal més de comunicació, potser oblidat; comentant entre tots notícies dels diaris; revisant entre tots programes de televisió; analitzant els jocs del pati on es produeixen relacions concretes entre els grups a l'interior de cada classe... Obrint la finestra, observant els corredors, mirant les diferents maneres de vestir... Cal estar atents a totes les possibilitats.

En la transmissió de valors no podem anar sols. "Ja faig el que puc", o "ho faig a la

meva manera" no acaba de ser encertat. És feina de tot el claustre; totes les veus són importants i totes tenen la seva influència sempre. El problema és posar-nos d'acord. Quins són els valors a transmetre, a fer viure, ara? La pressa, fer molta feina, consumir-gastar, ser els primers i els millors...? O bé saber contemplar i admi-

rar, agrair i acompanyar, compartir i donar, escoltar i comunicar...?

Trieu-ne un o dos per a cada curs escolar; programeu les accions a realitzar. Ben cert que ja serveixen les coses de cada any: la castanyada, el Nadal, el Carnestoltes...; només cal donar-hi un aire nou. Programeu el gota a gota de cada dia: amb el vostre vocabulari, comentaris a l'interior i a fora de l'aula, les crítiques sempre positives, buscant sempre allò que cada alumne i cada company té de millor; la tutoria, el *bon dia*... Programeu també algun *raig a pressió* que tomba els més forts: accions compromeses, grans testimonis admirables i imitables, provocació d'experiències i de moments forts acompanyats de l'ajuda necessària per a prendre les petites i/o grans decisions.

No us conformeu amb poca cosa. Hem d'anar una mica contracorrent. El dia que vaig veure el primer *walkman* vaig pensar: "mira, un altre incomunicat!". Després, això sí, cal buscar espais nous i diferents on poder aprofundir fins a convertir en hàbit, aquests valors.

Manel Bagunyà

CALELLA**L'ESCOLA PIA A LA FESTA MAJOR**

Del 23 al 27 de setembre, a Calella, amb motiu de la Festa Major, es va celebrar la Fira, molt arrelada a la comarca del Maresme, augmentant en participants i en visitants. L'Escola Pia ha volgut ser-hi present i va presentar un "stand" ple de contingut: d'una banda hi havia una completa informació dels ensenyaments i serveis que l'escola ofereix; de l'altra, va col·laborar amb la campanya "Comerç Just" oferint als visitants productes del Tercer Món.

Estem molt contents d'haver-hi estat presents tant per la col·laboració de l'alumnat i del professorat com pel ressò i bona acollida que vam tenir. No cal dir el positiu que resulta per la imatge de l'escola aprofitar aquestes oportunitats per ser més present a la població i a la comarca.

EL SECRETARI GENERAL VISITA LES ESCOLES

Aquest curs el Secretari General fa una visita programada a cada una de les escoles, per tal de conèixer més en el concret les realitzacions i els neguits de cada lloc. Normalment són els dijous a la tarda i s'entrevista amb l'equip directiu i amb d'altres equips del centre en funció dels temes a tractar. En totes les escoles s'interessa pel procés de preparació de l'Assemblea i intenta detectar les maneres d'ajudar a cada escola des del col·lectiu o per part de l'Equip de Gestió.

UNA NOVA ORDENACIÓ I TROBADA JOVE

El passat dia 10 d'octubre, a Igualada, el bisbe de Vic, Josep M. Guix, va ordenar com a prevere en Víctor Filella.

Actualment en Víctor treballa a l'escola de la capital de l'Anoia i que és una persona molt

estimada es va fer ben palès en la celebració, on un nodrit grup de professors i d'alumnes de l'escola va treballar de valent per fer de la festa un moment seriós de solidaritat i de pregària. Aquest fet es va aprofitar per convocar una trobada jove, amb una participació de més de 140 nois i noies de les nostres escoles – malgrat el pont –, en la qual es va poder conèixer Igualada, parlar amb persones que havien fet opcions diferents a l'hora de viure i comprometre's amb els altres i participant, finalment, en l'ordenació del Víctor.

ESCAC**UNA SUBSEU AL POBLE ESPANYOL**

El passat dia 14 d'octubre va tenir lloc la inauguració de l'Edifici Maluenda del Poble Espanyol com a subseu de l'Escola Superior de Cinema i Audiovisuals de Catalunya. Això ha estat possible gràcies a l'acord signat entre l'empresa que gestiona el Poble Espanyol i l'ESCAC, en un intent de potenciar el caire cultural i artesanal de l'esmentat recinte.

La Casa Maluenda acollirà el taller permanent de guió de l'Escola, qui també gestionarà la sala de cinema ubicada a la plaça aragonesa. L'acord contempla també que els alumnes de l'ESCAC puguin rodar films en l'àmbit de tot el Poble Espanyol.

ORIENTACIÓ PROFESSIONAL

El passat 15 d'octubre es van reunir els responsables de l'orientació professional de les nostres escoles a l'Equip de Gestió. La reunió va servir per conèixer com s'entén l'orientació professional, quines activitats s'impulsen des de les nostres escoles i com podem compartir idees en un futur per assolir un projecte que garanteixi la seva transversalitat tot integrant-se dins d'una acció global.

BASE DE DADES DE PERSONAL

El 30 de setembre vam dur a terme, a l'Equip de Gestió, la reunió amb els responsables de la Base de Dades de personal de les nostres escoles. Tres van ser els objectius de la reunió: la de sensibilitzar en l'ús i en la necessitat de tenir la base de dades actualitzada per a poder disposar d'una instantània fidedigna quan s'accedeix a les dades, la de lliurar una documentació per ajudar a la formació dels responsables i la de captar les necessitats detectades des de les escoles, amb l'objectiu de donar solucions en un futur immediat. A més, donada l'acumulació de feina que pateixen les administracions de les escoles en aquesta època de l'any, vam acordar, entre tots els presents, prorrogar el lliurament de l'actualització fins al 30 d'octubre.

EQUIP DE GESTIÓ LA VITRINA

La vitrina de l'Equip de Gestió exposa fins el 15 de novembre tot el material sobre Sant Josep de Calassanç que les diferents escoles utilitzem per als nostres alumnes. Aproveu per veure-la quan passeu per aquí.

UNA MALETA PEDAGÒGICA SOBRE SANT JOSEP DE CALASSANÇ.

Una maleta plena de jocs de taula, d'expressió i informàtics, elaborats per alumnes de les nostres escoles entorn de Sant Josep de Calassanç, pot viatjar d'una escola a una altra per ajudar el professorat a treballar Sant Josep de Calassanç d'una manera lúdica i atractiva. La idea d'aquesta maleta és doble: per una banda volem que sigui un material d'ajut als educadors i, per l'altra, hi ha la voluntat de donar resposta al conjunt de treballs tan elaborats que van presentar els alumnes al concurs "Com fer conèixer Sant Josep de Calassanç" que es va convocar en motiu dels 400 anys d'Escola Pia. El nostre desig és que viatgi molt!

INICI FASE: PROJECTEM ASSEMBLEA

Els primers dies d'octubre es presentaren els materials que han de servir de base al treball a les escoles previ a l'elaboració dels Objectius. Així podem dir que s'ha iniciat ja el procés d'elaboració d'un dels elements més importants per a l'Assemblea: la formulació de les propostes que ens faran avançar. S'ha plantejat un treball de reflexió a cada etapa, en grups reduïts. Es pretén fer-ne una lectura en el marc de cada escola i una altra de global, per cada una de les etapes, tal com s'explicà en presentar l'Assemblea. Esperem que els textos elaborats pels *relators* de cada una de les etapes ajudi a la reflexió i faciliti l'anàlisi de la situació.

VEURE COSES NOVES ENS FORMA

Un cop més reemprenem les visites que els coordinadors de primària i de secundària fan a diferents escoles del nostre col·lectiu, amb la finalitat de conèixer-nos millor i d'afavorir l'intercanvi pedagògic. La presentació que cada escola visitada fa de l'etapa d'infantil, primària i/o secundària destacant-ne algun dels aspectes més rellevants o innovadors fa que puguem endur-nos de cada visita una experiència formativa que pot fer revisar aspectes de la nostra pròpia escola.

TROBADA DELS DOCENTS NOUS

Els docents que aquest curs s'han incorporat a l'Escola Pia -51 en el conjunt de totes les es-

coles- i també els qui ho feren el curs passat han estat convocats a l'habitual jornada col·lectiva d'inici de curs, el 24 d'octubre, a Sarrià. La finalitat és presentar l'Escola Pia, la seva realitat i el seu projecte als docents de 1r any, i fer una reflexió sobre l'actuació docent i sobre els principals reptes amb els docents de 2n any. En el mateix acte, el P. Francesc Gutiérrez, escolapi, va parlar sobre *L'Escola Pia: projecte, inspiració, estil*.

DRETS HUMANS

Amb motiu del 50è aniversari de la proclamació dels *Drets Humans*, moltes escoles estan preparant diferents maneres de treballar-los amb el nois i noies de diferents cicles i edats. *La Caminada* que amb els nois i noies de quart d'ESO venim celebrant cada any, anirà entorn d'aquest tema: *Caminem... amb els Drets Humans*. També es pensa fer un acte conjunt de totes les escoles el 10 de desembre. Si voleu més informació la trobareu a la WEB de l'Escola Pia.

TANCAMENT COMPTABLE

Durant la primera setmana del mes d'octubre, s'han presentat a l'Equip de Gestió els tancaments comptables del curs 97/98 per presentar-los al Secretari General i a la Congregació Provincial de manera consolidada durant aquest octubre. Enguany, s'ha avançat una mica les dates de presentació degut que, el 19 d'octubre, va iniciar-se a algunes escoles la 2a etapa de l'auditoria comptable que ens està realitzant una empresa externa. Aquest procés es perllongarà fins el mes de desembre.

ESPai21 PROJECTE INSTITUCIONAL DE LAÏCAT

ESPai21 "PROJECTEM FUTUR" -el projecte institucional de laïcitat de l'Escola Pia de Catalunya- ja s'ha posat en marxa sota la direcció del P. Carles Mascaró a les noves instal·lacions del carrer de Sant Antoni Abat 61, de Barcelona. Una activitat ja iniciada són les classes de religió per als alumnes grans de les nostres escoles. També, en aquest espai, es realitza el programa formatiu i de reciclatge adreçat als educadors de les escoles, amb tres sessions sobre el caràcter propi i un seminari de sis sessions de durada per als agents de pastoral.

A partir de novembre s'iniciaran noves activitats: el programa d'orientació i d'inserció ocupacional, el programa d'ofimàtica i internet, un programa de voluntariat i cooperació.

Aviat es posaran en funcionament d'altres activitats i tallers: revelat de fotografia, un cicle de cinema i debat, un grup de lectura de l'evangeli, conferències...

Esperem la vostra visita!

Valors en alça, valors de futur

Un valor afegit de gran valor.

Vivim de ple en el món dels valors: mai com ara se n'ha parlat tant. Darrerament hi ha preocupació per la caiguda dels que cotitzen a borsa; els gràfics de pujades i baixades semblen incomprensibles, ni que delatin certs trets de l'economia especulativa tan pròpia de l'actual marc neoliberal.

En cada envàs alimentari hi trobem el valor calòric, energètic i nutritiu del producte en qüestió; fins en alguns dels nostres menús escolars s'hi donen aquestes xifres. Els màxims valors de la música, de l'art, de l'esport i dels grans espectacles surten ben retratats en diaris i revistes: són uns ídols que, per altra banda, solen fer declaracions sense gaire valor. Tanmateix, a classe de llengua es parla del valor lingüístic, a partir de la teoria de Saussure.

I en el món escolar hi ha qui se sent incò-

mode amb els valors numèrics o simbòlics assignats a la mida del treball escolar; també hi ha qui es creu protegit darrera d'una xifra que només significa aprovat o suspès sense indicar cap criteri de referència. Però, qui en dubta? La feina de més valor que fem, quasi imperceptiblement, cada dia a l'escola -des de totes les àrees- és fer present a l'alumnat els nostres valors: allò que per a nosaltres és preuat. I així, també quasi imperceptiblement, cada noia i cada noi va elaborant -per contrast amb altres vivències- el seu propi rang de valors.

En l'àmbit musical, el valor és la durada relativa d'una nota o d'un silenci. També a l'escola hi ha valors propugnats, explícitament o de forma implícita, i valors no dits. Per cert, doncs, eduquem més des del discurs o ho fem més des del silenci?

Zum-Zum

agenda

NOVEMBRE

- 2 CEP-2 de 4 a 6 de la tarda.
- 5 Reunió coordinadors de batxillerat, de 4 a 2/4 de 7 de la tarda.
- Visita Secretari General a Igualada.
- 9 Reunió coordinadors de pastoral, de 2/4 de 4 a 2/4 de 7 de la tarda.
- 10 Presentació recursos suport àrees química per a ESO i batxillerats (projecte APQUA), de les 10 a les 2.
- 12 CEP-1, de 4 a 6 de la tarda.
- Visita Secretari General a Balmales.
- 16 CEP-2, de 4 a 6 de la tarda.
- 19 Reunió coordinadors formació ocupacional i borsa de treball, de 4 a 6 de la tarda.
- Visita Secretari General a Caldes (tarda).
- 21 Trobada animadors de fe a les escoles.
- 26 CEP-1, de 4 a 6 de la tarda.
- Visita Secretari General a Granollers .
- 27 SANT JOSEP DE CALASSANÇ

Si no es diu altrament, les activitats col·lectives es realitzaran als locals de l'Equip de Gestió.

- 27 Caminada 4t d'ESO: «Caminem amb... els Drets Humans».
- 30 Seminari formació agents de pastoral. De 10 a 1.

DESEMBRE

- 3 Formació programa facturació, de les 10 a les 2.
- Reunió coordinadors ESO, de les 4 a 2/4 de 7.
- Visita Secretari General a Sitges.
- 10 Commemoració del 50è aniversari dels DRETS HUMANS.
- CEP-1, de 4 a 6 de la tarda.
- Visita del Secretari General a Vilanova.
- Formació administradors: auditoria, de les 10 a les 2..
- 14 CEP-2, de 4 a 6 de la tarda.
- Reunió coordinadors FP, de 4 a 2/4 de 7.
- 15 Reunió responsables experimentació PAM 3 i 4, de 10 a 2.
- 17 Visita Secretari General a Olot.
- 25-27 Pessebre vivent a Tàrrrega.

SECRETARIAT DE LES INSTITUCIONS ESCOLARS DE L'ESCOLA PIA DE CATALUNYA

Ronda de Sant Pau, 80 2n - Tel.: 93 441 00 04 - Fax: 93 441 02 87 - 08001 BARCELONA

e-mail: escolapia@epcat.net - http://www.epcat.net • e-mail PAPERS: eparis@epcat.net